

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkezik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, január 26.

A rendszer ereje.

(K. Ö.) A Bánffy-kormány az inkompatibilitás szigorítására vonatkozó ellenzéki követeléseket visszautasította. Nagyon természetesen. Az uralkodó rendszer erősségét az inkompatibilisokban bírja. Az inkompatibilisok viszont a kormánynál farizeuskodnak azoknak az üzleteknek az érdekében, melyek a kormánypárti honatyáknak a közgazdasági tevékenység dicsőnyét kölcsönzik. Nem tudjuk, hogy ezeknek az üzletpolitikai viszonylatoknak a révén ki jár a legjobban, a kormány, az inkompatibilisok, avagy a patentírozott üzletek, annyi azonban bizonyos, hogy kárt szenved ezek révén a nemzet közvagyonosodása és a törvényhozás tekintélye.

Nagyon téved, aki az összeférhetlenséget holmi ártatlan dolognak tartja. Mert ezeknek az üzletpolitikai viszonylatoknak a számai elnyulnak a tőzsdéig, mely monopoliumszerű jellegét éppen annak köszönheti, hogy a magyar törvényhozás többségének tagjait az inkompatibilitás terheli. Az a sok bank és pénzügyintézet, az a sok részvénytársaság, melynek hálóiban eviczkélnék az aranyhalak, mind a nagy-tőke politikáját szolgálja és kivétel nélkül a börzére szorul. Fel sem tehető tehát, hogy az a politikus, aki az összeférhetlen üzleteknek köszöni bőséges jövedelmét, a börze megrendszabályozására és a határidőzlet eltüntetésére adná szavát.

Nagyon helyes uton járnak tehát azok,

akik a közvéleményt léptetik sorompóba, hogy az a tisztulás munkáját végezze. És erre nézve van oly precedensünk, mely biztató és tanulságos is egyuttal. Ez Németország példája.

Mikor a német kormány a tőzsde-reformmal és a határidőzlet eltörlésének kérdésével foglalkozott, a börzelaik telve voltak jeremiákkal és fenyegetésekkel. A többi között azt mondták, hogy a differenciális játék eltörlése esetén Németország idővel ki fog szorulni a nemzetközi piacok forgalmából és a német tőzsdék, megszűnően nemzetközi jellegűek, a helyi szükségletek szűkkörű piaczaivá lesznek.

A börzelaik oly élénk agitációt fejtettek ki, hogy a közvélemény teljes nyomására volt szükség, hogy a tőzsde-reform az egész vonalon keresztül vitetett. A reformnak leglényegesebb részét a differenciális játék kiküszöbölése képezi. Ez a tilalom a tőzsdei papírok legnagyobb részére kiterjesztetett.

A közvélemény tehát győzedelmeskedett és a nagy tőke csuf vereséget szenvedett. Nemcsak hogy ez utóbbi fenyegetéseit nem tudta beváltani s hogy a rémitgetésekből nem lett semmi, hanem a német tőzsdetörvénynek oly áldásos következményei vannak, melyek a legvérmesebb reményeket is felülmúlták.

A német tőzsdetörvény áldásos hatásai közt helyet foglal az a körülmény, hogy a nagyközönség egészen visszavonult a tőzsdéről. Ennek a körülménynek közgazdasági és társadalmi jelentősége kiszámíthatatlan.

A törvény kodifikátorai ugyanis arra fektették a fősúlyt, hogy lehetlenné tegyék első sorban a tőzsdejátékot a nagy közönség azon részére, melyet a kis bankárok és bizományosok csálnak lépre, kik a sok kicsiny haszon reményében a tanácssal nem fukarkodnak és a fedezet tekintetében sem rigorozusok. Ha egy járásbíró, vagy katonatiszt a rábizott pénzekből adja a fedezetet, ez nem feszélyezi a bankárt. Legföljebb egy okkal több, hogy kliense nevében minél vadabb spekulációt folytasson. Mert a kliens a diskreczionális pénzeket pótolni fogja minden áron és — hallgatni fog.

Nagy súlyt fektettek a törvény megalkotásakor arra is, hogy meghatározva lett, mely tőzsdei papiroknál képez a differenciális játék közgazdasági értéket. Csak nagyon kevés papír talált kegyelemre. És minthogy a banküzlet minden időben legkisebb részét szokta képezni a börzei forgalomnak, az értékcsere nagyban a határidőzletben történik meg. Erre azonban halálcsapást mért az új tőzsde-törvény. Az eredmény nem is maradt el, mert a nagy közönség távol marad a tőzsdejátéktól. A spekulánsok pedig csak hadd tekerjék ki egymás nyakát. Erre azonban kevés a kedvök és a tőzsde csendes üzleti élete dacára senkiségi kívánja a differenciális játék újból felevenítését, mely közgazdaságilag értéktelen, társadalmilag roppant káros.

A magyar törvényhozás termeiben a nagy-tőke lovagjai parancsolnak. Onnét a viszonyok gyökeres javítását nem remélhetjük. Hanem igenis egy erős közvéle-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

R á c h e l.

Irtta: Deér.

»Édes-e az álom?»
 Arany J.

A zborói kastélyt körülölelő park közepén, négy lágyan susogó hársfa alatt egy magányos sírdomb emelkedik. A sirt örökzöld folyondár futja, hirdelve az enyészetben, a hervadásban is a tavaszt, a halálban is a feltámadást.

A sír fölé az igaz kegyelet egy messzire fehérlő márványemléket emelt. A márványoszlopról egy név ragyog le: R á c h e l.

Egy szó és semmi több. És e szóban ki van fejezve minden. Egy élet, egy életnek minden boldogsága, minden fájdalma, — egy életnek csodás, mély szerelme és e nagy szerelemnek minden keserősége.

Hallgató, nagy csend őrzí e magányos sír eltemetett titkát. Csak néha vegyül bele a hársak sejtelmes susogásába egy-egy nehéz, gyötrelmes sóhaj, egy-egy elfojtott, kinosan elötörő, zokogó hang.

Ugy estenden, mikor a búcsúzó nap végigcsókolja azt a fehér márvány emléket s azon azt az egy szót még egyszer megragyogtatja, sokszor lehet látni egy feketébe öltözött asszonyt, ki ott térdei a sírnál s kezeit összehéve, hallgatja a hársak titkos, sejtelmes susogását.

Vajjon mit susoghatnak? Milyen szomorú dolgok, fájdalmas emlékek szállhatnak elő a hárslevelek lágyan susogó lebbenésével?

Az a magányos, fekete gyászos asszony vajjon mért könnyezik? Miért öleli át azt a néma márványt és csókolja végig lázas ajkakkal?

A hársfák hallgatják és nem árulják el a titkot. Csak susognak tovább lágyan, sejtelmesen, mintha altató dajkái volnának annak, ki alattuk pihen, ki egy életnek minden keserűségét . . .

* * *

Ráchel árva leány volt. Egy szegény zsidónak volt egyetlen leánya. Atyja ott akott a faluban s árult egyet-mást, a mire a falubeli parasztnak éppen szükségük volt.

Csendes természetű, hallgató ember volt. Csak akkor villant meg valami örömsugár a szemében, mikor a leányára pillantott. Az volt minden öröme, minden boldogsága. És úgy megrepedt a lelke, mikor arra gondolt, mi lesz ebből a fakadó rózsabimbóból, ha ő megtalál halni?

Talán megsejtette az öreg, hogy Ráchelnek siralmas lesz az élete.

Mikor halálos ágyán feküdt, odavonta magához azt a halavány arcú, bánatos leányt és elfojtott, szomorú hangon beszélt hozzá.

— Ráchel, mi lesz veled? Ki fogja gondodat viselni? Ki lesz gyámolítód, vigasztalód, ha én meghalok? Ki fog törődni a ragára hagyott, szegény zsidó leánnyal?

Aztán mintha eszébe jutott volna valami, kérő, szinte esdeklő hangon szólt a leányhoz:

— Leányom, vigyázz magadra! Szép vagy, mint a Jerikó rózsája, melynél szebbet Jehova nem teremtett. Vigyázz, hogy meg ne rontson a szépséged! Jehova áldása kíséren minden utadon, — de légy átkozott, ha elfeleded vén atyádat, ha beszenyized tiszta, szép lelkedet.

— Atyám — sikoltott fel a leány — ne átkozd Ráchelt! Ráchel jó lesz, istenfélő, tiszta marad.

— Ugy áldjon meg a nagy Jehova!

És az öreg csendesen lezárta szemét, elszenderült és többé nem ébredt föl.

Ráchel kikísérte atyját a sírkertbe. Mikor aztán elhantolták, akkor megfordult a leány s tévetező, ingadozó léptekkel indult vissza a falunak.

Utja a kastély mellett vitt el. Mikor oda ért a százados fák alá, melyek a kastélyt övezték, mindmegannyi óriási lilalomfa, elhagyta a leányt ereje s odaesett egy kivágott fatörzsre. Ott aztán el kezdett zokogni fájdalmasan, nagy keserűen. Csak akkor tért magához, mikor valaki megszólította.

Büszke tartásu, magas uriaszony állt előtte. A zborói kastély özvegy urnője.

— Ráchel te itt! Mi bajod van? Miért zokogsz?

Ráchel megtörölte szemét s odapillantott az előtte álló büszke, parancsoló tekintetű urnőre. Aztán beszélni kezdett az ő szomo-

mény teremtésével, mely szavának súlyával véget vessen a tőzsde hatalmának és az üzlet-politikai viszonylatoknak. Németország példája lelkesítsen.

Mert ne feledjük, amit *Roscher*, a történetíró mond: „... Ahol arról van szó, a *tartományokat kiszípolozni*, ott a törvényhozás és a nagytőke mindig *karöltve* jártak el.»

53 összeférhetlen képviselő.

A képviselőház összeférhetlenségi bizottságának legközelebb sok munkája lesz. Nem kevesebb mint 53 újabb összeférhetlenségi esetet jelentettek be az utóbbi napokban a Ház elnökségénél és ezek elbírálásába kezd bele az összeférhetlenségi bizottság. Az ötvenhárom incompatibilis közül *Horner* Ferenc 48-at, *Rakovszky* István 4 esetet jelentett be, *Saághy Gyula* pedig önmaga ellen tett összeférhetlenségi bejelentést. Az összeférhetlenségi bizottság január 31-én d. u. 5 órakor fog foglalkozni a tömeges bejelentésekkel.

Az uj-szent-annai vérengzés.

Az uj sz.-annai vérengzés ügyében folyik az erélyes vizsgálat, melynek adataiból mindinkább kitűnik, hogy az egész lázadás nem a Bauervereinből keletkezett. Mindazonáltal a befeketítési munkálat a kormány lapjai részéről nagy buzgalommal folyik. A czélzatos ráfogásokkal szemben *Wittmann* János nemzeti-párti képviselő, a szt.-annai Bauerverein elnöke nyilatkozatot adott ki, melyben a valóságot mutatja ki.

Miután a »Magyar Ujság« tegnap számban — mondja a nyilatkozat egyrésze — a »Bauervereinok« czímmel, 8 nap után is (tehát a vizsgálat után is) ismétli ezen valólan vádakát, kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy az előbbeni ráfogásokért, *amelyekkel a „Magyar Ujság“ minket rágalmazott, törvényes uton fogunk elégtételt szerezni.* Ezuttal csupán annyit jegyzek meg, hogy a 18 letartóztatott lázító közül két egyénről konstatálták, hogy egyesületi tagok. Így még 120 tag van Uj-sz.-Annán, vagy 10,000 négy vármegyében,

aki az egyesület kebelében hasznos munkáját hazafias szellemben folytatja. Hiszem és tudom, hogy a Magyar Ujság is e népnek és így ezen egyesületnek nemes és hazafias törekvéséről meg van győződve, tudja jól, hogy mind földes gazdák, munkaadók és nem munkások, sem szocialisták, hogy politizálással soha sem foglalkoznak, azt hiszem, eléggé be van bizonyítva azáltal, hogy ezen egyesület otthonában negyven *kormánypárti képviselő van és egy ellenzéki.* Vagy ezt is sokalja a Magyar Ujság? Mitől félti ezen Bauervereinokat? Attól tart, hogy sikerül ezek kebeléből néhány ezer svábot magyarosítani? vagy hogy anyagilag gyarapodunk? Nem. Ezen egyesületek büne és hibája az önök szemében csak abban áll, hogy két ellenzéki képviselő van az élükön és ez önöknek sokkal kellemetlenebb, mintha tényleg szocialisták volnának és tényleg politizálnának; természetesen mamelukok vezérlete alatt.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 26.

Odabenn szavaznak. *Perczel* Béni olvassa a névsort, bele se néz, kívül tudja már az egészet.

A folyosón az uj miniszterelnök-jelölt, *Szell* Kálmán az érdeklődés középpontja. Hol itt, hol ott bujik össze a sarokban valakivel tanácskozni. Tizenkét órakor hirtelen eltűnnek az ellenzéki delegáltak. Tanácskozássra gyűlnek.

A folyosón tanyázik a harczi-párt. A teremben a békebarátok. Egy óra felé nagy esodálkozásra bevonul az öreg *Tisza* is s vagy fél-óráig beszélget *Falk* Miksával. *Pulszky* is *Szell* Kálmánhoz húzódik. Az ellenzék malicziózan szól:

— *Pulszky* békül *Szellel*? Akkor mi *szell* ellen megyünk.

A folyosó hangos a jókedvtől. Divatba jöttek a *Szell*-viccek.

A legjobb a *Meszlényi*—*Reitter*-féle.

— Tudjátok-e micsoda baleset érte *Bánffy* Bécsben?

— Megütötte a *Szell*! — felel nagy derűtlenségben a vidám *Lulu*

Este a Pannoniában együtt vacsoráztak az ellenzéki képviselők.

— Tudjátok-e, micsoda baleset érte *Bánffy* Bécsben! — ujságolja *Reitter* János.

— Vajjon mi? — kérdik a képviselők.

— Megütötte a *guta*! — feleli *Reitter*, a mire valaki harsogva eineveti magát, míg a többiek mód felett csodálkoznak.

Schlauch bibornok a ház folyosóján.

A folyosón nem kis meglepetést kelt dr. *Schlauch* Lőrincz nagyváradai bibornok-püspök megjelenése. *Bánffy*-hoz jött s a miniszterelnök a folyosó üdvözlő sorfala közt vezette a miniszteri szobába. Az ajtónál egymást kínálgták udvariasan, hogy melyik lépjen be előbb.

— Noll turbare circulos! — mondja mosolyogva a váradai bibornok.

— De csak tessék megturbálni! — felel *Bánffy* s gyöngéden előre tolta a főpapot.

Az ellenzéki delegátusok megállapodása.

Sokáig beszélgettek a miniszteri szobában, azalatt az ellenzéki delegáltak is határoztak. Határozatuk az, hogy addig, *mig nem tudják, ki fog felelősséget vállalni a békétárgyalások megtartásáért, nem hozhatnak határozatot* a kormány propeziezióira.

Ezt a birt azonnal közölték *Szilágyival*, az pedig *Bánffyval*. Nagykonferenciák kezdődtek erre. *Minisztertanács* is volt, *Szell* is bement *Bánffy*hoz, aztán az ellenzéki vezérekkel beszélt *Szell* . . .

Bizony még kisütik, hogy ki lesz az uj kormányelnök.

A szavazások.

A jegyzőkönyv ma is akadálytalanul hitelesített. Napirend előtti felszólalásra azonban ma is három képviselő jelentkezett és pedig *Hock* János a Kossuth-szobor, *Szalay* Károly a kisbirtokosok hitele és *Farkas* József az állami ménlovak gazságos szétosztása tárgyában. A Ház névszerinti szavazással dönt a felett, hogy megengedi-e ezeket a felszólalásokat vagy nem.

Előbb azonban természetesen a tegnapról

ruan csengő hangján. Elmondta, hogy menynyire árván maradt.

A büszke asszony megsajnálta. Vigasztaló, szép szóval szólt a leányhoz.

— Nyugodjál meg *Ráchel*! Nem lesz elhagyatva, kitaszítva a nagyvilágba. Itt maradsz nálam. Tisztességben, jó módban élsz, míg rászolgálsz. Gondozni foglak s nem léssen semmi gondod. Csak egyet ne felelj soha: Hogy csak egyszerű zsidó leány vagy, kinek, — ha én eltaszítlak — elhagyatva, egyedül kell kóborolnia a nagy világban. Ezt most nem érted, — bár ne is kelljen megértened soha!

Ráchel megcsókolta a büszke asszony fehér kezét s engedte, hogy az vezesse őt fel abba a tornyos, fényes kastélyba.

Szegény jó *Ráchel* te! Mért nem szakítottad ki kezedet annak a büszke asszonynak kezéből! Mért nem futottál el messzire attól a tornyos kastélytól! Mért nem hallgattál arra a hívogató fülemile szóra, a mely ott vert a falu végén a ti kiesi házatok kertjének egyetlen orgonabokrában!

Ott talán boldogabb lettél volna te is?

* * *

Uj élet kezdődött *Ráchel* számára. Jó módban, fényben élt a kastély urnője mellett. A büszke urnő megszerette a szelid, mindig szomorú zsidóleányt.

Csak az bántotta egy kissé, hogy a leány mindig oly szomorú, bánatos.

Észrevette ezt a büszke asszony egyetlen

fia is. De neki tetszett a leánynak hallgató szomorúsága. Ez még szebbé tette *Ráchel*et.

Ráchel nem vette észre az ifju férfi tüzes pillantásait. Arra gondolni sem mert, hogy tán a gazdag előkelő ur vele is foglalkoznék, vele az egyszerű apátlan, anyátlan zsidóleánynyal.

De *Ráchel* csalódott. A kastély fiatal ura észrevette az ő nagy szépségét és szívében hatalmas szenvedély gyult a szépséges zsidó leány iránt. Sokat forgolódott a leány körül. *Ráchel* udvarias embernek tartotta és nem félt tőle.

Csak akkor ijedt meg, mikor azt érezte, hogy az ő szíve is hangosabban dobog, mikor az ifju közeledését érezte, mikor annak perzselő tekintetével találkozott az ő pillantása. Aztán már csak mindig azt a férfias arcot látta azokkal a nagy, fekete beszédes szemekkel.

Ráchel kénytelen volt bevallani magának, hogy szereti a szép ifjut heves vérenek, lázas természetének egész erejével. De azért ezután még jobban kerülte az ifjut, az meg annál inkább kereste a szép zsidóleány társaságát . . .

Hideg, téli est volt, mikor *Ráchel* egyedül ült szobájában s hallgatta a szél sivitását. *Lelke* soha nem teljesülhető ábrándokról álmodozott. Nem is vette észre, hogy valaki szobájába lépett. Csak akkor ijedt föl, mikor nevének szólították.

— *Ráchel*!

A leány megfordult s ott látta maga előtt a kastély fiatal urát. Szólni, kiáltani akart, de nem tudott. Csak nézte azt a szép ifjut, ki

egyre közelebb ment hozzá. Mikor aztán odaért a leányhoz, akkor megfogta a kezét s úgy beszélt hozzá.

— *Ráchel*, miért kerül mindig? Miért üldöz folytonosan hidegségével? Hát nem látja, hogy mennyire szeretem, nem vette észre, hogy emésztő, lángoló szenvedély sorvasztja egész valómat? Szeretem *Ráchel*, tiszta, nemes szenvedélylyel. Csak egy biztató szót s én kész vagyok megküzdeni mindenkivel, csak hogy magát bírassam! Szóljon *Ráchel*! Csak egy biztató szót, egy meleg tekintetet, — remélhetek-e?

Ugy remegett az a szegény leány. Mint szeretett volna odaborulni az ifju karjaiba s el nem szakadni tőle többé soha. De nem tehette. Kivonta hát remegő kezét az ifjúból s halk, de elég határozott hangon szólt:

— Minek jött ide? Mit akar velem, a szegény zsidóleánynyal? Hagyjon magamra és ne említse többé szerelmét, mert én . . . nem . . . szeretem s nem is fogom szeretni . . . soha . . . soha! Értette?

Az ifju még egyszer végig csókolta tekintetével a leányt s lassan, szinte támo lyogva ment ki a szobából. Az ajtó előtt megállt egy pillanatra. Mintha elfojtott, halk zokogást hallott volna. Az ifjunak szívébe nyíltott ez a zokogó hang. Felszakította az ajtót s ott látta *Ráchel*et, ki térdre borulva zokogott és csókolta az ifjunak arczképét.

A fiatal ember odarohant a leányhoz, átölelte és úgy csókolta illatos haját, halavány arcát.

elmaradt négy szavazást kell elvégezni, a melyek *Kubik*, *Hentaller*, *Buzáth* és *Wittmann* napirend előtti felszólalásaira vonatkoznak.

Kubik felszólalását 8 ellen 114; *Hentaller*-ét 5 ellen 115; *Buzáth*-ét 7 ellen 117 szavazattal nem engedték meg.

Mi vár Széll Kálmánra?

Budapest, január 27.

Bánffy miniszterelnök, a mint most kísül az ő eredeti követeléseiből, a »klauzula« és *Perczel* elnökségének elejtésével nem engedett semmit az *ultimatum* gyanánt azt követeli, hogy és ellenzék ne csak a *provizóriumot*, hanem a *kiegyezést*, a *kuriai bíráskodást* és a *házzsabály revíziót* szavazza meg neki, szóval közmegegyezéssel biztosítsanak neki még egy-két évi hivatalban maradáást.

Ez tiszta komédia és fenntartása a régi taktikának, melylyel az ellenzéknek bele akarja kényszeríteni az alkudozások visszautasítására, hogy megvalósíthassa régi jóslatát: »En vagyok az utolsó alkotmányos miniszter Magyarországon.«

Ezzel szemben az ellenzék már korábban hajlandó volt a *provizóriumokat* még *Bánffy*-nak megszavazni, ha garanciát kap, hogy *Bánffy* azután tényleg elmegy és nem él vissza az új helyzettel.

A legújabb *ultimatum* folytán azonban az ellenzék annyira felháborodott, hogy a tegnapi konferencián a túlnyomó többség a mellett volt: *Bánffy*-nak semmit és csak azért nem határoztak végleg, mert azt hiszik, hogy *Széll Kálmán* mai közbejövetele meghozza majd a kibontakozás lehetőségét.

Széll Kálmán ugyanis megérkezett a képviselőházba, konferált a miniszterelnökkel, *Lukács* miniszterrel, a disszidensekkel és az ellenzék vezérférfiaival egyenkint. Az előrehaladott déli órákban pedig összeülnek a pártközi ellenzéki férfiak, hogy hivatalos értekezleten vitassák meg a *Széll Kálmán* által inaugurált új helyzetet.

Pótlólag még felemlítjük, hogy *Bánffy* a korábbi feltételeken kívül még *felmentvényt* is kér az *ex-lex* állapotért.

— Szeretsz hát mégis Ráchel?

— Nagyon szeretlek, — susogá önfeledten a leány.

Aztán elment az ifju. Ráchel meg újra zokogni kezdett. Boldog volt pedig, de úgy érezte, mintha boldogsága az első lépcső volna egy nagy szenvedéshez.

És úgy is volt. Csakhamar a büszke urnő jött a leány szobájába. Tekintete, arca hideg volt, mint mindig. Semmi iudulat nem volt kifejezve arcán. A hangja is szinte fagyasztó volt, mikor a leányhoz szólt.

— Ráchel emlékszel-e arra, mit mondtam, mikor házamba fogadtalak? Ne feled el, hogy te csak egy egyszerű zsidó lány vagy. És elfeledted. Fiam most volt nálam s beszélt szerelméről. Te tehát elég bátor voltál, hogy fiamat behálózd. Ez a hála. De ne feledd el, hogy soha fiam neje nem lehetsz!

Szeretődje lehetsz, — de távoznod kell innét. Ne félj. Fiam elég gazdag arra, hogy téged fényesen kitarsson. Gondolkozzál csak ezeken!

Ezzel elment az asszony. Ráchel meg csak bámult maga elé, zavart tétovázó tekintettel.

Ott künn meg úgy sivitott a hideg téli szél s úgy rázta, zörgette az ablakot...

* * *

Másnap reggel nem találták Ráchelt a kastélyban. Csak egy levél feküdt asztalán, benne e néhány sor:

— Jóságos Urnőm! Én elme ye, — bocsássanak meg! Asszonyom jó volt velem s én ezt meg akarom hálálni. Nem élhetek többé

A milyen tulzott és indokolatlanul henczegek *Bánffy* kívánságai, éppen olyan helytelen az ellenzéknek az az álláspontja, hogy »*Bánffy*-nak semmit«.

Tessék mindkét résznek meggondolni, hogy a mostani állapot és ennek esetleges háborus folytatása micsoda mérhetetlen károkat okoz az országnak. A magyar értékek a nemzetközi piacon elvesztették értéküket. A külföldi bankok elsőrendű magyar vasuti papirokat nem fogadnak el. Zálogleveleink már is visszaözlönlének és az itteni pénzüzetek gyengék lesznek az áradat felvételére.

Nemzeti vagyon pusztul el és a végeredmény csak morális és anyagi tönk lehet.

Ezért kell a békét megcsinálni és ezért kell mindkét félnek engednie.

Bánffy-nak joga van — és bolond volna, ha nem tenné — első osztályu temetést követelni; az ellenzéknek viszont joga van ezt a temetést siettetni.

Bánffy fényesen és tisztességgel vonulhat vissza, ha — mint *Szilágyi* közvetítő javaslaia szól — megkapja a felmentvényt az *ex-lex*ért, a *provizóriumot* és az indemnitást; az ellenzék pedig fényes diadalt aratott, ha ezek után *Bánffy* tényleg elmegy és egyéb vívmányait egy új kormány valósítja meg.

Kapczáskodással egyrészt és makaeszkodással másrészt nem jutnak boldog végre. A főpontonban, a kiegyezés végleges rendezésében megtalálták a közös formulát; egyezzenek is meg most a kormány lemondásának időpontjára nézve a többi bizzák a jövőre illetőleg az új miniszterelnökkel folytatandó tárgyalásokra.

A középut egyenetlense, illetőleg helyes megjelölése az a feladat, mely *Széll Kálmánra* vár.

Eredetileg is úgy tervezték és úgy tudjuk, hogy most is úgy akarják, hogy *Széll* és *Bánffy* pénteken este Bécsbe mennek és ott szombatn dől el a megállapodások sorsa; hétfőn pedig a kormánypart konferenciáján csinálnak tiszta helyzetet.

Legyen is tiszta az a helyzet és ne jusson még a tizenkettedik óra utolsó percében diadaira a diabolus, *Pulszky Ágost* ur országrontó tanácsa.

itt önök között, azzal az emberrel, kit szeretek. Annál meg sokkal jobb vagyok, sokkal jobban szeretem fiát, — semhogy szeretődje tudnék lenni. Így hát elmegyek, neki indulok egy bizonytalan utnak, — mely csak gyötrelmet, kínos szenvedéseket teremthet számomra. Feledjenek el, bocsássanak meg a sokat szenvedő — Ráchelnek.

A büszke asszony szemében egy könnycsepp csillant meg. Letörölte s visszaindult szobájába. De fia jött eleje kétségbeesett arccal, szédült vonásokkal.

— Anyám, Ráchel meghalt! — nyögte nagy kinosan. És úgy volt. Megfagyva találták meg Ráchelt a parkban. Kezében egy arékép volt — az ifjúé.

Az urnő eltemette oda a hársfák alá. És megsiratta Ráchelt igazi szívből, mert vele együtt temették a zborói kastély fiatal urának is minden reményét, minden boldogságát. Azóta őt sem látta a büszke asszony. Csak akkor értesült róla, mikor pénzt kért. Sokszor kért pedig, mert nagy volt a fájdalma, mit el akart feledni.

Es a büszke asszony mikor fiára gondolt, úgy szerette volna, ha az a szegény zsidó leány most is élne. Ki tudja mire gondolt? Hisz Ráchel szép volt, jó volt és tiszta.

A hársak meg csak susognak tovább tavasz kezdetével, mintha altató dajkái volnának annak, ki alattuk piheni ki minden keserűséget, szerető szívének minden szomorúságát.

A kibontakozás felé.

— Kormánypartú forrásból —

A béketárgyalás tegnap ugyyszólván szakadatlanul folyt reggeltől estig. Csak annyi tudódott ki, hogy nagyobb nehézségek merültek fel úgy a személyi kérdésre, mint a kiegyezésre és a házzsabályokra vonatkozólag, — az egész vonalon. A személyi kérdésben, hallomás szerint, az ellenzék vonakodik báró *Bánffy Dezső* miniszterelnöknek az indemnitást megszavazni; a kiegyezésre nézve vannak differenciák, melyek azonban nem áthidalhatatlanok; a házzsabály-revizióról szóló tervezetet az ellenzék erősen módosítani akarja.

Különben ma érkezik a fővárosba *Széll Kálmán*, a ki ezután a tárgyalásokban részt fog venni. Ez annyival inkább kívánatos, mert *Széll Kálmán* abban a helyzetben lesz, hogy az ellenzék vezető férfait a *korona intencióról* teljes közvetlenséggel informálhatja a nélkül, hogy bárki azt gondolhatná, hogy jelentéséhez valamilyen személyes elfogultságnak köze van.

Ha ezek után a hivatalos tudósításokról áttérünk a magánértekezésben nyert benyomásokra, ragaszkodunk ahhoz a véleményünkhöz, hogy a kibontakozás meglesz, mivel minden részről elérésére törekszenek.

Nem szabad a ilyen tárgyalásoknak sorát a szerint megítélni, hogy előkészítésük közben milyen nézetek kerekednek felül. El voltunk rá készülve, hogy a tárgyalás nem fog egészen simán menni, nem is lesz rövidesen befejezhető, hanem váltózó kilátásokkal folytatódik. Egészen vébe azonban az eredmény nem lehet más, mint az, amelyet az észszerűség és a hazafiság parancsol, hogy tudniillik minden tényező iparkodjék a kínálkozó alkalmat megragadni, hogy a helyzet a mennyire még szanálható, tényleg szanáltassék.

Mit hoz a jövő.

Budapest, január 26. (Saj. tud. t.) A személyi garancia megállapítása az ellenzék fő feltételei között állanak. Nagy gondot ad tehát úgy a befolyásos politikai köröknek, mit az ellenzék férfainak, hogy ki legyen azon politikai egyéniség, kire a kormány minden veszély nélkül bizható lenne.

Az ellenzék kérdésére maga *Széll Kálmán* sem mondhatta meg, hogy ki lesz a miniszterelnök, de biztosította az ellenzék vezérférfiait, hogy bár ki nyeri is el a miniszterelnöki széket, az köteles lesz megtartani a feltételeket. Erre nézve neki a felségtől határozott utasítása van.

Egy elmaradt tanácskozás.

Budapest, január 26. (Saját tud. t.) Ma délután a miniszterelnöknel egy fontos tanácskozásnak kellett volna megtörténni, melyre hivatalosak lettek volna a disszidensek és *Széll Kálmán*.

A konferencián *Széll Kálmán* adta volna elő bécsi megbízatását és ez értekezlet lett volna hivatalos megállapítani azt, hogy az ő megbízatásának hatásköre meddig terjed. Ez lett volna a konferencia egyetlen célja, azonban ez elmaradt, mert az ellenzék a jegyzékre még nem válaszolt.

Az elnökség.

Budapest, jan. 26. (Saj. tud. táv.) A »N-t« sugalmazott cikke ma nagy felháborodást keltett a pártokban, ezen a Tiszák örvendeztek mödnélkül.

Hir szerint *Széll* az elnökség kérdé-

sében megoldást keres. E tárgyban ma tárgyalt Csáky Albin gróffal, Berzeczky-vel. Megállapodás ez ügyben még eddig nincs.

Budapest, január 26. (Saját tud. táv.) Károlyi Tibor gróf a főrendiház elnöke állásáról családi körülményei folytán lemond.

Fertőzött kútviz Nagyváradon.

— A Ferencz József laktanyában. —

A nagyvárad Ferencz József lovassági laktanyában ezelőtt pár hónappal több tifusz- eset fordult elő, amire a laktanya parancsnokság a a lovak itatására és tisztogatásra szolgáló szivattyus kutakat elzáratta.

A vizsgálat kitüntette, hogy a legénység közül többen a szivattyus kut vizét használta ivásra s ebből keletkezett a betegség. Viszont a város nem egyezhetik bele, hogy a lovak itatására is a drága vízvezeteki vizet használják.

A vizek bakteriologiai megvizsgálása céljából az összes szivattyus kutakból és a vízvezetékben merítették vizet s felküldték bakteriologiai vizsgálat végett Budapestre.

A tudományos vizsgálat igazolta, hogy a szivattyus kutak vize az egészségre ártalmas és így annak élvezetétől a huszárok eltiltandók.

A vizsgálat eredményét a következőkben közli a városi mérnöki hivatal az országos bakteriologiai intézet:

A múlt évi november hó 7-én kelt becses megkeresése folytán december 1-én a helyszínen vett vizpróbák bakteriologiai megvizsgálásáról van szerencsém a következőkben értesíteni:

- I. A szélkázán vizének 1 köbcentiméter 22;
- II. a vezetékveze a mérnöki hivatalban 110,
- III. a kaszárnya altiszti udvarának szivattyus kutja 1770,
- IV. a kaszárnya jobb szárnyának első szivattyus kutja 11,000 bakteriumot tartalmazott.

A fejlődő bakteriumok között valamely ártalmas, nevezetesen typhus-bacilust kimutatni nem lehet,

A kaszárnya jobb szárnyának második kutjából készült tenyészet, minthogy utközben eltörött az azt tartalmazó üveg edény, megvizsgálható nem volt.

Vélemény.

A fenti vizsgálati eredmény igazolja azt, a mit az előzőleg megejtett vizsgálatok is mutattak, t. i. hogy a Körözsmenti természetes szűrőkutak bakteriologiai szempontból kifogástalan, sőt igen tiszta vizet szolgáltatnak; a mérnöki hivatal csapjából vett viznek nagyobb bakterium-tartalma valószínűleg abból magyarázandó, hogy a víz az odavezető csőhálózat egy részletében hosszabb ideig pangott, amidőn is a bakteriumok szaporodhatnak. — A kaszárnya kutainak nagyobb bakterium tartalma arra mutat, hogy a vízszolgáltató talaj sok bakteriumot és bakteriumok tenyésztésére alkalmas szerves anyagokat tartalmaz, azaz, hogy a talaj szennyezett; ez oknál fogva ezen kutak vize ivásra nem ajánlható.

Budapest, 1899. január 23.

Dr. Preisz Hugó,

a m. kir. állami bakteriologiai intézet vezetője, ny. r. tanár.

„A Tiszák és Biharmegye“.

— Czáfolat, mely bizonyít. —

Pár nappal ezelőtt megemlékeztünk arról a vizügi tanácskozásról, amelyen a Fekete-Körös vízszabályozó társulat által létesíteni szándékolt öntözőcsatornát tárgyalták.

Kifejtettük részben már ekkor s még bővebben a »Hazánk«-ban megjelent cikk nyo-

mán, hogy a csatorna építése tönkreteszi a partmenti községeket s csupán a Tisza Kálmán geszti és pusztaradványi birtokainak öntözésére szolgál. Ezért tiltakoztak a községek képviselői a csatorna ellen; legkivált pedig Gyires község képviselői, mivel ennek a községnek legtöbbet ártana az öntözőcsatorna.

Ezen közleményre kaptuk a következő »helyreigazítást«, mely teljesen megerősíti az e tárgyban megjelent cikkek azon állítását, hogy a tervezett csatorna a Tisza-birtokoknak válik előnyére, míg a községeket mélyen sújtja.

A beküldött levél a következő:

Tekintetes Szerkesztőség!

Engedje meg, hogy becses lapjának folyó évi január havi 19. számában megjelent »A Tiszák és Biharmegye« című cikkéhez némi észrevételeket fűzzek s miután ott a »Hazánk« után nekem a f. évi január hó 20-án Nagyváradon tartott vizügi tárgyalás alkalmával olyan szavak tulajdonítottak, amelyeket én sehol, de annál kevésbé a fenti tárgyalás alkalmával nem mondottam; azért alázattal kérem, hogy az alábbi helyreigazító szavaknak nagyrabecsült lapjában helyt adni kegyeskedjék; teszem ezt annál is inkább, mert tartozom vele az igazságnak. Ugyanis:

»Veni, vidi —« Vagyis egy szerény vizsgálom »A Tiszák és Biharmegye« című és a »Tiszántul« f. évi január 24-én a 19-ik számában a »Hazánk« című lap után megjelent cikkére:

Igen! ott voltam Gyires község képviselő testülete megbízásából egy két tagból álló küldöttségnek az élén a vármegyházán f. évi január hó 20-án Nagyváradon tartott vizügi tárgyaláson s meggyőződtem róla, hogy a szándékolt csatorna kiásatása a kivitelhez már oly közel van, — az érdekelték előleges kihallgatása nélkül is, — hogy az az elleni felszólásunk talán már figyelembe sem fog vétetni, pedig ezen dologban, ha a parti lakók a csatorna mentén egyenként megkérdetnének »szent meggyőződésem« az, hogy nem találkozott volna egy halandó sem, ki a keresztülvitelre beleegyezését adná, pedig alig suttanták őket annyira, mint Gyires község lakóit; ezen szempontból kiindulva, azért oly méltányos a mi keserű feljajdulásunk.

Igenis mondtam ott, hogy van nekünk már egy költséges vizgátunk a Sebes-Körös partján, van vasutunk, van országutunk. — Talán elég is volna mindez a sok jóból. Mindezek, miután a község határából hasítottak ki, maradt még egy kis darab legelőnk s most ezt a tervezett csatorna kiásása egész hasznavetetlené tenné, azért semmi esetre bele nem egyezünk a tervelt csatorna kiépítésébe. Hatalommal el lehet ugyan venni ezen egyetlen darab legelőnk is, de jól jegyezzék meg uraim! akkor Gyires meg van ölvé, alkotmányos jogállam pedig ezt nem teheti, sem ebbe — hogy mások magánérdekből tegyék — beleegyezését nem adhatja.

A Fekete-Körös vízszabályozó társulat képviselői ezen tárgyaláson unos-untiglan hangoztatták, hogy tervük kivitelében mellettük szól a nemzetgazdaság fellendülésének jól felgott ügye is.

Igaz, hogy én ezen szakban nem mérnök ember s így tehát laikus vagyok, de ebbeli nyilatkozatomat támogatni fogja a polgárok józan felfogása, de remélem, hogy mellettem fog szólni a magyar alkotmányos jogállam is, mert ugyanis:

En a helyes nemzetgazdaság alatt értem: az összlakosság előmenetelét és boldogulását, a mit ugy hiszem, ha az ottani urak is megengednek nekem. Már pedig midőn az összlakosságról szólok, akkor minden egyes ember magánérdeke ki van zárva. Miután pedig ezen csatorna kivitele ellen a part mentén minden község tiltakozik és pedig nem ok nélkül, mert az ő kevés földbirtokait ezen csatornázás keresztül-kasul turkálná s így egészen hasznavetetlené tenné azt; hol van itt akkor a helyes nemzetgazdaság ügyének fellendülése? Bocsánat édes Uraim! Keresem azt, de sehol nem találok. Hígyjék el nekem, pedig a mi jó és helyes ez irányban, azt a mi jó és békelőrő

népünk nagy applausussal fogadja; ezen tervkivitelétől pedig úgy fél és annyira elvan keseredve, hogy alig s alig sikerül nekünk, kik közöttök lakunk, lázongó kedélyüket lecsillapítani.

Midőn félttem népem, még inkább féltam drága hazámat s arra kérem azokat, kik a népek igazait látják és azok felett itélnek, hogy ne engedjék a szegény népet a magánérdek martalékául esni s így koldusbotra jutni. Mit ér neki a felturkált földjének pénzbeli váltásága, — értem a kisajátítást, — midőn azon más földet, — mert nincs honnét, — nem vehet? A pénz vajmi könnyen elfogy és akkor az adóalap is megsemmisül. Hát ismét kérdelem: Helyes nemzetgazdaság-e az? Ez irányban kérem: Videant consules ne quid respublica detrimenti capiat.

Midőn fentjelzett cikknek végszavait olvasam s felettök egy kissé elmélkedtem, eszembe be jutott ayn ember, ki este hajlékában csendesen nyugalomra hajlja fejét és éjjel rémálmai vannak, úgy éri t. i. mintha valami súlynehezédnek rá, mire ő minden erejét igyekszik összeszedni, segítséget kiáltana de nem képes, — mert azt mondja, hogy bosszorkány nyomás alatt volt, — s nagy küzdelem után mégis ha felébred, jól esik neki, hogy rémképeitől megszabadult. Adja a jó Isten, hogy a mi drága jó népünket is eme rémképeitől szabadítsák meg, az ő jogaikat, védőatyái, hogy így a valódi, — de nem fictiv, — nemzetgazdaságat meggyeszerzte fellendüljön, akkor Isten jó voltából, ki a szent ügyet soha sem hagyja elveszni, megjön mottóm harmadik szava a »Vici« is.

Végre azon cikkben a vashidra vonatkozólag a mi mondatik, mintha azon kifejezéssel én éltém volna, az ellen óvást teszek, mert ezt én nem mondtam, de nem is mondhatam ilyesmit, mivel annyiszor a mennyiszor a kérdéses vashid építése napirendre hozatott és annak mikéntje tárgyalási anyagul szolgált, mindig én voltam szerencsés Gyires községet képviselni s mint ilyen mindannyiszor hőőhadjuknak kifejezést is adtam, hogy vajha mentül hamarabb annak a felépítése megvalósulhatna!

De nem is tehettem másként már gazdasági szempontból sem, miután Gyires község lakosai jórészen a földje a Sebes-Körösön túl egészen Mező-Meresztes alá terül, ezen földek tehát hid nélkül megközelíthetetlenek; ezen kifejezést tehát: a »községet ugyanis megölték már a vashiddal« (a mi nincs) mint általam soha nem használtat, ezennel ünnepélyesen visszautasítom.

Gyires, 1899. január hó 25.

Botta Sámuel,

cz. főesperes és gyiresi g. szert. kath. lelkes.

A martyr szerencséseje.

— Bolcas Luczián elutazása. —

Bolcas Luczián a nagyreményű agitátor esemete tegnap hajnalban utrakelt. Elhagyta Nagyváradot, elhagyta Magyarországot is. E helyekre ezután már csak bizonyos eszmék terjesztése végett jön át új hazájából, Romániából. Jassyba utazott, ahol bizonyára tárt karokkal fogadják a felső iskola hallgatói a martyrt s vállvetve igyekeznek az új otthont minél kellemesebbé tenni számára.

Az elutazást a helybeli román jogászok természetesen felhasználták egy kis parázs tüntetésre elveik mellett, melyekért Bolcas Lucziának válni kell tőlük. Nagy tömegben gyűltek össze tiszteletére a kolozsvári vonat indulása előtt s az időt a vonat indulásáig kedélyes diskursussal töltötték a martyrral, akire most már fényes jövő várakozik. Meg van hozzá a kvalifikációja, kifejezte elég nyomatékkal, hogy ellensége a magyar nemzetnek. És mikor a cigarettázó, szem-fül csoport előtt elbeszélte Bolcas ragyogó terveit, úgy tetszett, hogy a hallgatóság egész átmagasztosulva tekintett a felettük kóválygó füstfellegbe. Egy-egy martyromság integetett belőle.

Észre se vették a kapus harsány kiáltását:

— Tessék jegyet váltani!

Ekkor Bolcás ur odalépett a pénztárhoz, bemondta az utirányt és elővett egy 7 rubeles aranyat, hogy kifizesse a menetjegyet.

— Ezt nem fogadhatom el — szól a pénztárnok a pénzjegy megtekintése után. Bolcás urat azonban ez nem hozta zavarba és most egy 20 francos arannyal váltotta meg menetjegyét.

A szóváltásra a pénztár köré gyülekeztek a többi román ifjak is.

— Boldog ember! sóhajtott fel közülök egyik, akinek még csak egy 300 frtos Gozsdu alapítvánnyal van biztosítva existenciája.

— Miért boldog? — szólalt meg a pénztár körül egy ismerős érthetetlen naivsággal.

— Tele van a zsebe pénzzel.

A kérdezőt most ismét elfogta az az érthetetlen naivság és kurtán-furesán megfelelt, hogy mi van meg és mi nincs meg Bolcás urnál.

De végre is válni kellett. Bolcás ur kiszakította magát az ölelő karok közül és hatalmas szetreászka között lépett fel a vasuti kocsiba.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Január 29. A kath. kör közgyűlése délután 4 órakor.

Február 12. A »Biharmegyei kereskedelmi-, Ipar- és Terményhitelbank« évi rendes közgyűlése.

* **Személyi hír.** Dr. Tassy Pál nagyvárad kir. törvényszéki elnök tegnap Kecskemétre utazott.

* **Ebéd Winterhalter kanonokkal.** Winterhalter Antal pápai praelátus, apát-kanonok tegnap délben nagy és előkelőtársaságnak adott fényes ebédet kanonoki lakásán. Az ebéden jelen voltak:

Bulyovszky József dr. polgármester, Bozóky Alajos dr. jogakadémiai igazgató, Urbán Adolf táblabíró, Konrád Márk dr. igazgatótanár, Fetsler Antal kanonok, Vucskics Gyula dr. plebános, Hoványi Géza dr. tkptr. igazgató, Márkus László dr. ügyvéd, Molnár Imre dr. jogtan. Schweiger Ede dr. ügyvéd, Frankó Endre ügyvéd, Böszörményi Géza ügyvéd, Hoványi Gyula dr. jogtanár, Szemethy Géza dr. titkár, Baróthy Akos dr. tb. főorvos, Aranyossy József, a hadapród iskola lelkésztanára, Nyáry Ignác könyvtárnok.

A pompás ebéden a vendégszerető házigazda kezdte meg a felköszöntök sorát s meleg szavakban vendégeit éltette. Bulyovszky polgármester megemlékezve a várad klérusnak a város kulturális és szegényügyének hozott áldozatairól, Winterhalter kanonokot köszönti fel, különösen méltányolva a koldusapoló és gyermekmenedékház elnökségében kifejtett áldásos működését. Bozóky, Molnár, Fetsler és Márkus László mondtak még toasztokat s fél négy óra tájban szétoszlott a vendégsereg.

* **Adomány.** Ó császári és apostoli kir. Felső a szapári róm. kath. hitközségnek iskola építkezési célra s 200 frtot adományozott a saját pénztárából.

* **Jóváhagyott közgyűlési határozatok.** Biharvármegye törvényhatósága legutóbbi közgyűlésén a nagyvárad felső kereskedelmi iskolának 300 frt segélyt, a nagyvárad iparos segédek képző- és szakrajz-tanfolyamára pedig 50 frt segélyt szavazott meg. A belügyminiszter a megyei törvényhatóság ezen határozatait jóváhagyta.

* **Adomány egy iskolának.** Dr. Tóth Mihály, a polgári fiu iskola igazgatója a váraljai községi elemi fiu iskola részére egy 146

darabból álló igen értékes ásvány gyűjteményt ajándékozott, melyért neki a tanítói kar hálás köszönetét nyilvánította.

* **Pályázat egyetemi tanári állásra.** A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter a budapesti m. kir. tudomány egyetem jogtudományi karánál megüresedett magyar büntetőjog és eljárás tanszékére pályázatot hirdet. A tanszékre, ha rendes tanár nevezetetik ki, 3000 frt fizetés, 800 frt lakbér, 300 frt ötödéves pótlék s 1600 frt tandíjjutalék jár, a rendkívüli tanár pedig 2000 frt fizetés 600 frt lakbér s 200 frt ötödéves pótléket kap. A pályázati kérvényeket február 25-ig kell benyújtani az egyetem dékánjánál.

* **Szokoly Tamás felebbezése.** A januári közgyűlésben választotta meg Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a különböző szakbizottságok tagjait. A polgármester egy előre elkészített listáról diktálta le a megválasztandó tagokat. Az egyik bizottságnál Szokoly Tamás fel is szólalt. Ajánlta, hogy a vízvezetési, csatornázási szakbizottságba Mezey Mihály közjegyző helyett Fekánovics Imre főmérnököt válasszák be, mert ez szakférfi. Mezey már ugy is több bizottságba benne van. A polgármester azonban nem vette figyelembe a felszólalást. Szokoly Tamás tegnap felebbezést adott be az ellen, amelyben kifejti, hogy a szakbizottságok összeállításánál nem voltak tekintettel arra, hogy szakembereket válasszanak be az egyes bizottságokba.

* **Mértékhitelesítő hivatal Élesden.** Bihar megye alispánja Szabó Béla élesdi lakossal szerződést kötött egy Élesden felállítandó vármegyei mértékhitelesítő-hivatal szervezésére. A hivatal felállítását a miniszter jóváhagyta.

* **A nagyvárad telefonszám átalakítása.** A kereskedelmi miniszter leiratot intézett Nagyvárad város közönségéhez, melyben tudatta, hogy a nagyvárad állami telefont a jelen közlekedési igényeknek megfelelően kettős vezetérendszer szerint akarja átalakítani s a központi állomást a postaigazgatóság épületében elhelyeztetni. Az építés alkalmával elhelyezendő földalatti kábelek s az építendő új légvezeték megállapítása czéljából a miniszter elrendelte a közigazgatási bejárást, mely tegnap ment végbe V a t e r József műszaki tanácsos elnökelete alatt. A közigazgatási bejárás reggel 9 órakor kezdődött s abban részt vettek Schöpfung Ágoston, kir. tanácsos, postaigazgató, Gál Elemér főmérnök, Buzogány Gyula mérnök a postaigazgatóság részéről, dr. Bulyovszky József polgármester, ifj. Rimler Károly rendőrkapitány, Lovas Zsigmond mérnök, Szählender Károly és dr. Sarkadi Lajos a város képviselőjében, Bánki kir. főmérnök az államépítészeti hivatal részéről, Csák alezredes a katonaság, Némethy m. á. v. ellenőr a magy. kir. államvasutak és Rees Lajos emil a gépgyár képviselőjében. A közigazgatási bejáráson meghatározták a lefektetendő kábelek irányát s a csomópontokat, melyeket majd kábelek kötnek össze a központtal. A központ a jelenlegi postapalotában lesz. Három csomópont lesz és pedig: a Bethlen-házban, Zöldfa-utcán és a Nagyvárad Takarékpénztár épületében. A város képviselői jegyzőkönyvbe kérték felvenni, hogy Nagyvárad a centralizációt Ujvároson kívánja s nem a forgalomból kieső posta és távirtda palotában. A kívánságnak eleget tettek, azonban mivel ez nem tartozik a közigazgatási bejáráshoz, bővebb diskusszióba nem bocsátkoztak e fölött. A fölvetett jegyzőkönyvet fölterjesztik a kereskedelmi miniszterhez.

* **Az elengedett vízdíj.** Nagyvárad város legutóbbi közgyűlésén tudvalevőleg hosszabb vita fejlődött ki a Rhédey-kerti felügyelőség azon

kéréme felett, hogy a Sport-téren elfecsérelt vízvezetési vízárt a tarifa szerinti díjat engedje el a város. Többen ellenezték a kérelem teljesítését, de a többség elengedte a három év óta összegyűlt 400 korona vízdíjat. A közgyűlés ezen határozatát Szokoly Tamás és Széles Lajos törvényhatósági tagok melegebbézték.

* **Közjegyzői áthelyezés.** Az igazságügy miniszter Lestyán Adorján székellyhidi kir. közjegyzőt Debreczenbe helyezte át.

* **Az »Országos Hírlap« megszűnt.** A Tisza-pártra nehéz idők járnak, a bukás szélén áll. Organuma, az »Országos Hírlap« már meg is bukott. Ez a Tisza-párt bukásának mintegy előrevetett árnyéka. Tegnap adta ki utolsó számát, már. t. i. az az organuma, melynek legfeltűnőbb helyén foglaltatik a gyászjelentés, hogy t. i. a »Pesti Hírlap«-al fuzionál.

* **Nincs adófizető.** A nagy adófizetési buzgalom, mely koszorús regényirónk láragszáva kitért a f. hó elején, ugyancsak csökkent. Összehasonlítva a múlt évi adatokat a f. évvel, nem csak Nagyváradon, hanem az ország minden részében nagy a panasz az adófizetőkre, hogy nincs bennük ambíció egy szikra sem. Érdekes az, amit a főváros adóhivatalainak forgalmáról irnak a fővárosi lapok. Az adófizetőknek napok óta nincs dolguk a főváros összes adóhivatalaiban; a belvárosiban és a józsefvárosiban, a hol más években 100—150 ember tolong a rácsos ablak előtt, most alig fordul meg naponként 8—10. A vízárosi adóhivatalban tegnapelőtt egész nap három adófizető hemzsegett. Ugy látszik, Jókai mégsem fogja elvehetni az adóvégrehajtók kenyerét a szónoklataival s e tekintetben a pénzügyi igazgatás kénytelen lesz visszatérni a régi slendriánhoz. Vannak tudniillik egyes kerületek, mint pl. a VII. és a IV., a hol 2000-rel kevesebb ember fizetett az idén adót, mint a tavalyi január első felében.

* **Április 11.** Az idei sorozási tervbe ápr. hó 11-ike is fel volt véve sorozási napnak. A honvédelmi miniszter ma leiratban értesítette a fővárost, hogy mivel április hó 11-én nemzeti ünnep van, ezen a napon nem lesz sorozás.

* **Uj közjegyző.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy m. kir. igazságügyminiszter dr. Szopek Gábor nagyvárad kir. közjegyző helyettst Derecskére közjegyzőnek kinevezte.

* **Hasonszenvi kórház.** Majláth György volt országbíró annak idején tetemes összeget hagyott Szatmár városára, egy hasonszenvi kórház létesítésére, azon kikötéssel, hogy azt akkor használják fel, amikor az alapítvány kamatokkal 300 ezer forintra növekedik. Az alapítvány most már elérte azt az összeget s legközelebb meg is kezdik az új kórháznak az építését.

* **Hamis borok üldözése.** Kolozsvárott a borellenőrző bizottság nagy tevékenységet fejt ki a hamis borok kipuhatólása körül s ennek köszönhető, hogy az ottani borkereskedők és vendéglősök igyekeznek hamis boraikat eltüntetni. Most ismét megbüntettek egy kolozsvári borkereskedőt. Engelmann H. kolozsvári borkereskedőt műboraiért a kolozsvári rendőrség elítélte 100 forint pénzbüntetésre, 460 frt áru eladott bor megtérítésére, a — szegények javára és 12 hordó pancsolt borának denaturálására. Az elítelt megfellebbezván a dolgot, a városi tanács a büntetést 100 forintról 200 forintra emelte s kötelezte a vádlottat, hogy az ítéletet az »Ellenzék«-ben, a »Magyar Polgár«-ban, valamint az egyik budapesti lapban, a saját költségén indokálva együtt közlétegye. A főkapitányság által hozott ítélet egyéb rendelkezését pedig a tanács helyben hagyta. A kolozsvári vasut állomáson ismét lefoglalt a rendőrség egy vagon gyanús bort, mely egy műborért már elítelt kolozsvári nagyborkereskedő címére érkezett. A bort Budafokról küldötték. Budafok is egyik nevezetes műborgyártó-telep. A borellenőrző bizottság a rendőrséggel sorra járta mostanában a látogatottabb vendéglők vagy nagyobb forgalmu borárusok pinczeit.

* **Pályázatok a postánál.** A P. T. R. T. szerint a nagyvárad posta-távirtda igazgatóság több állásra pályázatot hirdetett. Így a belényesi postaszállításra, továbbá Nagyszalontán I. oszt. posta-

távirada kiadó, a *bárándi* posta-távirada hivatalnál pedig egy II. oszt. posta-távirada-telefon kiadó nyer alkalmazást.

* **Uj keresztény.** Megható vallásos ünnepély folyt le f. hó 24-én *Kétegyháza*n, hol egy *Lázár* Simon nevű csendőrkáplár vette föl példányszerű áhitattal a szent keresztiséget, melyben a Márton és László neveket nyerte. Szilágy megyei születésű, orh. izr. vallású volt eddig. A keresztelést *Bázár* Gyula nagyváradai hittanár végezte, ki beszédet is intézett hozzá. Keresztanyja gróf *Czirák*y Jánosné, keresztapja *Nogáll* László plebános lett. Keresztelés után szentmise tartatott, mely alatt az új keresztény a sz. áldozáshoz járult. Mise után a plebánián fényes vilásreggeli volt, melyben az összes hivatalosak részt vettek. A keresztelési szertartást igen sokan nézték végig, a templom zsufolásig megtelt emberekkel és a grófi család is teljes számban megjelent. Megjegyezzük még, hogy az új keresztény boldog vőlegény is, ki már f. hó 29-én megtartja esküvőjét a falu egyik legszebb leányával, Balázs Annával.

* **A kórház élődíje.** Az utóbbi időben rájöttek arra, hogy egyes emberek, — akik dolgozni lusták — abból élnek, hogy betegséget színélve felvétetik magukat a kórházba s ott élnek hónapokig, a tartásdíjaikat azután beszedik az illetőségi községükön. Ezt az állapotot azután egy miniszteri rendelettel szabályozták s most már rendes könyvet vezetnek ezekről a parazitákról. Tegnap egy ilyen alak kopogtatott be a helybeli közkórházba s előadta, hogy beteg s felvételt kérte. Mielőtt azonban ez megtörtént volna, megnézték a *kis könyvet* s abban megtalálták, hogy a jelentkező ember, *Oncsai* Kálmán, szintén ezen emberek közé tartozik, így aztán nem vették fel, hanem ehelyett átadták a rendőrségnek, a honnan most Hont megyében lévő illetőségi helyére fogják toloncsolni. Érdekes hogy *Oncsai* derék szál ember, foglalkozására nézve köműves s amint munkakönyvéből kitűnik, bejárta az ország nagyrészét, majdnem minden számbavehető városban megfordult, azonban dolgozni mindenütt csak egy-két héti szokott.

* **Dreyfus-album.** Elérkezett, aminek okvetlenül jönni kellett. Az írók az egész Dreyfus ügyet magukévá tették, természetesen különböző czélzattal. Egy dráma Dreyfusról, melyben ugyan alig tudott az írói zsenialitás egy iczike-icziké kis tragikumot belészoritani, már bejárta az egész világot. Most jönnek a költők és valóban megjelenik a Dreyfus-aszthologia, melynek ezime a következő:

Dreyfus-album

vagyis

MINDEN NÉP KARIKATURAI

a Dreyfus-ügyről.

Ami Berlinben jelent meg németül a »Lustigen Blätter« kiadásában. Képen és szóval a német, francia és angol napilapok és éleztapok viczeit, szellemi sziporkáit tárja elő az olvasónak, melynek összeszedése óriási fáradságba került bizonyára. Mindazonáltal ez csak igen kis része a napitörténeteknek, de értékes karikatúrákkal illusztrálva többé-kevésbé sikerült szöveggel kísérve. Ki ne nevetne a pompás karikatúrán, melyen Rimarell apó »Madam Themis«-t egy pápaszemes számár képében elővezeti.

* **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon mélyen tisztelt ösmerőseim, barátaim és jóakaróim, különösen pedig a Szent-Vinczenővérek főnöke és tagjai, kik feledhetetlen leányomnak *Torszán Terézia*nak folyó hó 24-én történt temetésén jelen voltak s önzetlen részvételükkel egy mélyen sujtott apa fájdalomát enyhíteni buzgólkodtak, fogadják ez uton leg-hálásabb köszönetemet. Nagyváradon, 1899. évi január 26-án. *Torszán Gergey*, gör. kath. elemi iskola tanító.

* **Katona, mint biciklista.** A váradai várból nap-nap után egy fiatal, snájdig közvitéz vágtat ki vaslován; azután végig nyargal a kolozsvári-utca gyalogjáróján, miközben a jámbor mit sem sejtő járó-kelők mellett *közvelen* elsurran, úgy, hogy a szegény jámbor lelkek halálra ijednek a suhogástól s majd hanyatt

vágódnak rémületükben. Sőt egyik-másik gyengébb nő, csöndesebb szívdobogást is kap, nem ugyan a fess egyenruha behatása alatt, mint inkább a rémület következtében. A mult nap is egy hölgyhöz oly közel karikázott a vitéz, hogy a biciklijé horzsolta az illető lábát. Már pedig a tyukszem nem azért van a világon, hogy azon végigkarikázzanak. Erre talán alkalmasabb helyet is lehetne találni.

* **Schwarz Jakab föltámadt.** Debreczenben éveken át az öreg Schwarz Dávid volt a legszomorubb ember. — Meghalt reményteljes fia, a 20 éves Jakab és a bánatból sehogysem tudott kibontakozni. Mint most Debreczenből írják, Schwarz lelki-gyógyulást keresendő elzarándokolt egy galicziái rabínushoz, aki azt mondotta az öreg Dávidnak, — hogy maradjon ott két hétig, imádkozzon hajnaltól csillagfeljövételig és akkor térjen vissza Debreczenbe, mire hazaér, valahonnan hirt fog hallani, mely arról értesíti, hogy Isten föltámasztotta Jakabot. Az öreg Dávid megfogadta a tanácsot hűségesen. Imádkozott két áló hétk s azután visszatért Debreczenbe. Itthon már vátra a levél, mely Jeruzsálemből érkezett és így hangzik: (A levél khaldeai-héber nyelven van írva.)

Drága jó apám!

Tudatlak, hogy imádságodnak fogantja lett, a szent rabbi ugyanis közbenjárt Istennél, hogy vigasztalja meg a te lelked. Ennek köszönhetem, hogy Isten megengedte, hogy föltámadjak. De ott Debreczenben nem volt szabad föltámadni, hanem itt kellett ennek megtörténnie a szent földön. Meddig maradhatok itt: nem tudom. Anynyit mondhatok, hogy egész nap szent társaságban vagyok és imádkozom. Ha teheted küldj pénzt Born József névre, a ki a föltámadott lelkeket élelmezi. És most Isten áldjon meg. Ölel hű fiad. Jakab.

Schwarz most uszik a boldogságban. Mindenki meghagyja a hitben, hogy fia csakugyan föltámadt. De azt mondták, hogy csak kevés pénzt küldjön, mert a lelkek kevéssel beérik. Az a pár forint, ami elvész Bornnál, megéri ezt a nagy boldogságot, mely a már-már végkép kétségbeesett öreg Schwarz lelkét betölté.

* **Kézrekerült tolvaj.** Tegnap számunkban megemlékeztünk arról a lopásról, amelyet a koldus-ápoló intézetben követtek el. A rendőrség nyomozat eredménye is járt, amennyiben *Kápolnay* Gyula rendőrbiztosnak tegnap sikerült a tettest kinyomozni *Jakus* Pál személyében, akit el is fogtak. A vizsgálatot folytatják.

TANÜGY.

A biharmegyei tankerületi tanító-testület központi választmányának helybeli tagjai tegnap délelőtt 10 órakor *Réz* Mihály elnöke alatt vál. gyűlést tartottak, a melynek egyedüli tárgyát a tagdíjhátralékok törlése és pórlése és a rendes tagok megállapítása képezte.

Az összes 552 frt tagdíjhátralékból törölni javasolták azokat, akiknek az egyesülettel fönállott solidaritásuk akár elhalálozás, akár a vármegye területéről történt elköltözés következtében megszűnt; összesen: 227 forintot.

Ellenben kimondotta a választmány, hogy azok akik jelenleg is tagjai az egyesületnek s olyan helyzetben vannak, hogy tagdíjhátralékaikat megfizethetik, kötelesek azt az egyesület pénztárába, *különböni jogaiknak elvesztése mellett*, akár egyszerre, akár havonkénti részletekben is befizetni. Ilyen hátralékos van összesen: 111. Behajtandó tagdíjhátralék pedig 325 frt. A választmány utasította *Markovits* Pál pénztárnokot a hátralékoknak ily módon eszközözendő behajtására. Különböni a tagoknak maguknak is érdekükben áll, hogy az egyesülettel szemben tartozó kötelezettségüknek eleget tegyenek, annyival is inkább, mivel azon jogokra — amelyeket az egyesület tagjainak nyújt, csak ezen esetben tarthatnak igényt. Az egyesület ugyanis — eltekintve attól, hogy az illető tag halála esetére temetkezési járulék címzést hozzatartozónak *azonnal* 100 frtot fizet, — (eddig ez a járulék 60 frt volt, a tegnapi választmányi gyűlés azonban a tagok tömeges szaporulatának arányában s a közgyűlés utólagos jóváhagyása reményében e járulékot 100 frtra emelni határozta el) most egy segély-

egyesület létesítésén fáradozik, amely hivatva leend a tagokat szükségük esetén csekély kamattal mellett esetéről esetre kisegíteni.

Ezután a tagok létszámát állapították meg; e szerint van az egyesületnek: 1 alapító, 6 pártoló és 139 rendes, összesen 146 tagja.

A Biharmegyei tankerületi tanítótestületnek a tagjai hivatalból az állami és községi tanítók, de szívesen kebelébe fogad minden tanítót felekezeti különbség nélkül. A belépni kívánók ebbeli óhajukat egyszerűen *Réz* Mihály egy. elnöknek bejelenteni szíveskedjenek. Tagsági díj évenként 1 frt.

EGYESÜLETEK.

Az Aquinói-Szent-Tamás Társaság közgyűlése

Budapest, január 26.

Az Aquinói-Szent-Tamás-Társaság ma délután 5 órakor a központi papnevelőintézet dísztermében *Steiner* Fülöp dr. székesfejérvári püspök, a társaság védőjének elnöke alatt évi rendes közgyűlést tartotta. *Steiner* Fülöp püspök magas szárnyalású beszéddel nyitotta meg a gyűlést, melyben a keresztény böleselet diadalát ismertette. *Kiss* János dr. egyetemi tanár, a társaság alelnöke, terjedelmes jelentésben beszámolt a társaság lefolyt évi tevékenységéről.

A közgyűlésen jelen voltak:

Zichy Nándor gróf, *Várossy* Gyula dr. pápai praelátus, *Breznay* Béla dr. egyetemi tanár, *Mayer* Károly dr. apát-kanonok Székesfejérvárott, *Rott* Nándor dr. theologiai tanár Esztergom, *Székely* István dr. egyetemi tanár, *Glattfelder* Gyula dr. tanulmányi felügyelő, *Kürcz* Antal érd. középiskolai tanár, *Csajághy* Károly dr. érd. esperes-plebános, *Csillag* Gyula dr. egyetemi tanár, *Tomesányi* Lajos Jézus-társasági atya, *Piszter* Imre dr. ezisztencia-rendü rektor, *Berger* János dr. egyetemi tanár, *Mihályfi* Ákos dr. ezisztencia-rendü theologiai tanár, *Bundala* Mihály papnevelőintézeti lelkiigazgató, *Dianiszt* Albert, böleselet hallgató, *Zubriczky* Aladár középiskolai hittanár, *Acsay* Antal dr. egyetemi m. tanár, *Kiss* János dr. alelnök, *Purt* Iván dr. titkár s a középonti papnevelő-intézet növendékei.

Az eddigi elnök, *Bognár* István dr. nagyváradai apátkanonok, tisztétől visszalépett. Lemondó levelének felolvasása után róla és elnöki működéséről az elnöklő püspök védő ur az egész társaság nevében igen melegen és teljes elismeréssel nyilatkozott s előterjesztésére a közgyűlés sajnálatát fejezte ki az elnök távo-zása fölött, érdemeit jegyzőkönyvbe iktatta s őt mindenkorra az Aquinói-szt.-Tamás-társaság *tisztelelbeli elnökévé* választotta.

Helyébe működő elnökké egyhangulag, nagy lelkesedéssel, *Várossy* Gyula dr. pápai praelátus, a központi papnevelő kormányzója választott.

Erre *Rott* Nándor dr. megtartotta »A fogalmak tárgyi értéke« című értekezését, melynek tartalma a következő: Az emberi értelem tudásra van teremtve s pedig a létező világ-rend megismerésére, melynek ismerete előföltétel az emberiség végső czéljának: az Istennek megismeréséhez. Minden ismeretünk azonban általános fogalmak segítségével történik, melyeknek azért tárgyi értékkel kell bírniuk azon tényleges s látszólagos disszonancia dacára is, mely az egyedüli konkrét világot szembeállítja az értelem általános képével. Ezen tárgyilagosságot nem tudta megvédeni az ultrarealizmus, megrongálva, független egység öntudatát; nem az idealizmus, mert *Plátó* »általános típusai« nem létezhetnek: sem konceptualisták, s nominálisták, mert szerintök az általánosság csak nevekben van s az értelem fikciójában tehát szt. Tamás mérsékelt ideá-lizmusához kell fordulnunk.

A nagy tetszéssel fogadott felolvasás után a püspök védő ur az ülést bezárta.

Az országos Pázmány-egyesület tegnap délelőtt rendkívüli közgyűlést tartott, melyen új alelnököt választottak és kiegészítették a választmányt.

A közgyűlést *Herczegh* Mihály dr. elnök nyitotta meg, aki mindennek előtt bejelentette.

hogyan Vaszary Kolozs hercegprimásnak 500 frttal, Schlauch Lőrincz bíboros-püspök 500 frttal, Császka György kalocsai érsek 300 frttal, Rajner Lajos 200 frttal és Szatmáry Géza pécskai plébános 200 frttal az alapító tagok sorába léptek. Ezenkívül Zalka János győri püspök 100 frtot, Csáky Károly gróf pedig szintén 100 frtot adományoztak az egyesületnek. Az egyesület küldöttsége testületileg tisztelt a püspöki karnál s ezeket felvilágosította célja felől, mely nem egyéb, mint a *katholikus író és hírlapírók egyesítése, segítése, felolvasások rendezése s a kálholikus társadalomnak fölébresztése, tevékenységre buzdítása*. Az elnök azután hosszasan beszélt az egyház ellen hangzott vádakról. Az egyház sohasem állotta útját a nagy nemzeti törekvéseknek, sőt inkább mindig alkalmazkodott és alkalmazkodni fog a társadalmi és állami intézményekhez.

A közgyűlés ezután a segítő-alap szabályzatát tárgyalta és fogadta el.

Végül megejtették a választásokat. Alelnöknek a leköszönt Hummer Nándor helyébe egyhangulag Czikkay Lajost választották meg. A választmány tagjai lettek: Bónitz Ferencz, Demény Dezső, Déry Gyula, Erney József, Egly Mihály, Göndöcs István, Hollósy Géza, Hortoványi József, dr. Huttkey Lipót, Kereszty István dr., Kincs István, Langer Viktor, König Gusztáv, Krudy Gyula, Mócsy Antal, Ödvös József dr., Prohászka Ottokár dr., Ruschek Antal, Tomor Ferencz, Violet Gyula, Wrabély Armand, Walter Gyula dr. Számvizsgálók: Áldor Ármán, Rhédy Ferencz és Wachtl Károly.

S P O R T.

Hajtóvadászat B.-Böszörményben. A nagyváradi vadásztársaság mint már arról megemlékeztünk a múlt vasárnap igen szépen sikerült hajtó vadászatot rendezett Nagy-Harsányban. Az ezen vadászat sikerei meg a tagoknak az érdeklődése miatt helenapután vasárnap ismét hajtó vadászatot rendez a társaság, ezúttal a B.-Böszörmény község határában lévő vadászterületén. A részt venni akaró tagoknak szombat délig kell jelentkezniök a társulat pénztárnokánál *Bartsch, Arthurnál*.

Igazságszolgáltatás.

Adler gépgyáros. Nagy bünpörben kezdte meg tegnap a pécsi törvényszék a végvártárgyalást. Adler Sándor volt mohácsi »gépgyáros« ült a vádlottak padján, aki számtalan család elkövetése után a millenniumi év tavaszán Amerikába szökött, de onnét később visszatért és önként jelentkezett a hatóságnál. Főleg megszünt érvényű váltókkal manipulált, melyeket újból értékesített. Tette ezt Jokl Mátyas kéméni bíró váltóival is. Jokl azonban, mert tényleges kárt nem szenvedett, a tegnapi tárgyaláson visszavonta panaszát. A baranyamegyei hitelintézet kára 6196 frt, a mohácsi takarékpénztár kára 5505 frt 37 kr, a Krausz Simon és fiai pécsi cég kára 1550 frt. Tíz baranyavári földmives névvel ellátott 900 frtos váltóról elismeri vádlott, hogy az aláírásokat ő hamisította. A Nicholson gépgyárnál egy 1000 és 240 frtos hamisított váltót értékesített. Kis István és Baresak Pál bozsoki lakosok kárára is követelt el Adler váltóhamisítást. Vádlott családi viszonyait hozza fel védelmére. Czinkusan mondja el, hogy hozományért gseft-ből vette nőül Fabritzky Irént s mert a hozomány körül csalódott, viszály támadt közte s felesége és apósa közt. A tárgyalás több napig fog tartani.

A nagyváradi kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Urbán Adolf.*

- 4608. Popa Ilie st. testisértés.
- 4730. Rác János s neje sikkasztás.
- 4801. Sztana Tódor lopás.
- 4868. Pákozdi Sándor becsületsértés.
- 4809. A. Tóth József s. t. testisértés
- 4869. Acher Pál testisértés.
- 4870. Csete Mihályné becsületsértés stb.
- 4873. Pajfer Zsuzsanna s. t. lopás.

- 4871. Tóth Sándor testisértés.
- 4888. Medvegy Jánosné sikkasztás.

Előadó: *Poynár Dénes,*

- 4550. Réthy Béla védjegyhamisítás.
- 4627. Szűcs Gábor s. t. közösend elleni kihágás.
- 2628. Özv. Fekete Józsefné ingatlan vagyon rongálás.
- 4629. Ifj. Máthé Péter s t. lopás.
- 4630. Karancsi Jánosné rágalmazás.
- 4631. Halász Péter tulajdon elleni kihágás.
- 4633. Kolozsvári János lopás.
- 4655. Dezső Imre hamispénz kiadás.
- 4760. Balogh András közösend elleni kihágás.
- 3785. Pintér Imre közösend. ell. kh.
- 4786. Németh Sándor közösend elleni kihágás.
- 4839. Flek Károlyné közösend ell. kh.
- 4840. Tóth Márton s társa tulajdon elleni kihágás.
- 4932. Bodoczki Imre anyakönyvi kihágás.
- 4947. Özv. Malczanek Bálintné s társa rágalmazás.

Előadó: *Harmathy Károly.*

- 4175. Kalocsa István s társai lopás és orgazdaság.
- 4218. Polgár István lopás.
- 4164. Zsiga Sándorné lopás.
- 4165. Varga András sikkasztás.
- 4166. Pakála György s társa lopás és bűnpalástolás.
- 4167. Pelle Tógyer testisértés.
- 4216. Elzlitzer Albert rágalmazás.
- 4238. Reisz Rozália lopás.
- 4283. Bulik Pál s. t. lopás.
- 4934. Szabó Lajosné st. lopás.

Előadó: *Molnár Géza.*

- 4635. Mahucz Sándor lopás.
- 4689. F. Szanyé István testisértés.
- 4683. Vályi Sándor és társai gondatlanságból ok. emberölés.
- 4684. Popa Vaszali rágalmazás.
- 4688. Pántye Gyorgye lopás.
- 4689. Friye Demeter rágalmazás.

REGÉNY-CSARNOK.

A JÓTÉKONYSÁG JUTALMA.

Írta: Kölping Adolf, ford. Kerékgyártó J. 4

Vilmos pedig sietett, oly gyorsasággal, mintha attól félt volna, hogy valami nagy szerencséből kimarad, sietett a madarász nyomorúságos kunyhója felé. Semmi világosság sem volt benne, pedig ugyan sötét volt. Az ajtó csak támasztva volt a falhoz, melyet Vilmos félretolva az utból, bement a szobába, melyben komoran s szótlanul ült övével Miklós s letette a 30 krajczárt az asztalra. »Kenyérré való« szölt nagy sietséggel s azzal megint künn volt az ajtón.

Vilmos hírtelen megjelenése, Miklós igyekezete, hogy utána szaladjon, a családanya s gyermekek öröme az alvó madarakat felzavarta s ezek velük együtt ugráltak, csicseregtek s énekeltek. Miklós öröme is oly nagy volt, hogy míg felesége a faluban járt kenyér után, hegedűjét vette s azon szent éneket játszott, miközben könnyek perogtak le arczáról.

Vilmos pedig — kerülve egyet — visszatért házába s ő volt a legboldogabb emberek egyike, mert hiszen jót tehetet mással! Másnap reggel — Vilmos már el is felejtette, hogy tegnap mit művelt Miklóssal. — reggel a rendesnél ünnepesebb hangulatban volt. Isten, ki az ember sorát oly csodás bölcseséggel intézi, kezdte vele éreztetni jótette gyümölcsét.

A dolog úgy történt, hogy két asszony — templomba ment — találkozott egymással s természetesen azonnal elkezdtek beszélgetni. Egyik így szól a másikhoz:

— Mondd csak, — Erzs, hová sietett tegnap este olyan nagyon az urad? Ugy futott mintha tatár lett volna nyomában.

— Hogy hová futott, azt akarod tudni? — felelt Erzsébet mosolyogva. — Képzeld csak, az este 60 krajczárt hozott haza, megtakarított bére fejében. Elhíheded, hogy örül az ember, ha mai nap egy pár megtakarított garasa van, hiszen egész héten át azután többet nem lát. S imé egyszerre beállit Miklós, a vidám kedélyű madarász, s kenyeret vagy kenyérré valót kér kölcsön, tőlünk, szegény emberektől! Tiltakoztam eleinte; de midőn Miklós hazament s a gyermekek lefeküdtek, oly eleven színekkel festette le uram Miklós nyomorúságát, hogy végre át engedtem heti keresetünk felét. — Erzsébetnek ismét könnybe lábbadtak szemei, úgy örült urának nemes szívének. Gertrud pedig, S. birtokos jóra való gazdasszonya, hallgatagon ment Erzsébet mellett, ki nem tudta urát eléggé dicsérni. Nemsokára elvált egymástól a két asszony.

Mégaznap délben, ebéd után fel s alá járt szobájában S. birtokos, kinek Gertrud elmondta az esetet s úgy viselkedett, mintha valamin törné a fejét. Ő maga teljesen árván állott e világon s ha mtd elmondanók róla azt a sok szépet és jót, mit életében mivelt, neki tetszenék legkevésbé. Csak azt jegyezzük meg róla, hogy sem felesége, sem gyermeke nem volt soha. Pedig volt neki bőségesen, mit aprítani a tejbe.

Miután így fel s alá járt egy darabig, következő képen szólta meg épen belépő gazdasszonyát:

— Mondd csak Gertrud, hol dolgozik most Vilmos? Két-három embert is mondott Gertrud, kiku felváltva van munkában.]

— Igen! — felelt ő; — alkalom adtán megmondhatnád Erzsébetnek, hogy az urának — ha jelentkeznék — én is tudnék munkát adni.

Többet nem szólt semmit, hanem sétált tovább fel s alá, majd vette az olvasóját s imádságos könyvét, ment a templomba keresztény tanításra. Senki sem vette észre, mint figyel nagy mohón Vilmos két fiára, kiknek szájából csak úgy folyt a jó felelet s szinte jól esett neki.

Pár hét múlva Vilmos S. birtokos szolgálataiba állott s dolgozott szorgalmasan; bérének felül gazdájától sok jó szót is kapott, minek Vilmos igen örült. Erzsébet asszony is kapott egyet-mást, minek a konyhán jó hasznát vette; hogy kinek a jóvoltából, azt ő maga sem tudta. Így telt az idő esztendőről-esztendőre. Vilmos két nagyobbik fia már rég kijárta az iskolát; szé- nővései, izmos fiuk lettek s atyjuk azon kezdett immár tűnődni, mint tegyen a két fiatal. S. birtokosnak nem szólt semmit e felől gondolataik mégis önként találkoztak.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Egy regényíró halála.

Budapest, jan. 26. (Saj. tud. táv.) Párisból írják, hogy d' Ennery Adolf hírneves színműíró s az ifjuság kedvenc regényírója, kitől a »Grant kapitány gyermekei«, »Utazás a föld körül« című művek is származnak, meghalt.

A franciaországi események.

Páris, január 26. A »Gaulois« egy levelet közöl, amelyben Gallifet tábornok azt bizonyítja, hogy az az ember, aki Meiziérel a tábornoknak tulajdonított nyilatkozatokat közölte, hazudott. Ez a czáfolat Meiziérenek a »Gaulois« tegnapi számában közölt arra az állítására vonatkozik, ahogy Gallifet tábornok azt mondotta, hogy egy hölgy fogja magát a »Petit Bleu« szerzőjének vallani, amiért azután Picquart ügyét esküdtszék elé utasítanak. Meiziére ezzel szemben fentartja tegnapi állítását.

A »Gazetta des Tribunaux« jelentése szerint a semmitőszék tegnap Paleoló-

gueot, azután Bruyéret, Guerrier tábornokot és Bonne és Lerond századosokat hallgatta ki.

A »Politique Colonial« fentartassai közül egy cayennei táviratot, amely szerint Dreyfus rendes megrendelése hiérten abba maradtak, ami azt a hilet kelti, hogy Dreyfus elutazott. (Magy. Táv. Ir.)

Páris, január 26. A »Journal« jelentése szerint Esterházy azt kívánta, hogy állítsák szembe Bertulus vizsgálóbíróval.

Az »Intransigeant« jelenti, hogy Quesnay de Beaurepaire adataira nézve befejezték a vizsgálatot s hogy a vizsgálóbizottság fegyelmi eljárást indítványoz Bard és Dumas semmitőszéki bírák és Loew tanácselnök ellen. Loew elnök nem szándékozik lemondani.

A »Radical« jelenti, hogy a kormányt a Beaurepaire adatai alapján megindított vizsgálat tárgyában meginterpellálják.

A »Gaulois« szerint a tábornokok megengedték a katonatiszteknek, hogy Henry özvegyének Reinach elleni pörében tanuskodjanak, de polgári ruhában. A szolgálati titoktartás alól a tiszteket nem mentik fel. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Szövetkezett gabonaeladásra.

Annak, hogy a kisgazdák termékeiket előnyösen értékesítsék, három nagy akadálya van: a csekély mennyiség, a minőség közül támasztható kifogások s végül az, hogy a kis- és középirtokos gabonáját az aratás után kénytelen azonnal piacra vinni. Pénzre van szüksége és ezért válik meg gabonájától sokszor épen nem előnyös feltételek mellett.

Ha a kisgazda nem valamely szomszédos molnárnak adja el buzáját, rendszerint a közvetítőkre van utalva. Ezek a közvetítők oly nagyobb üzerek emberei, akik sok mindenféle dolgot megengednek maguknak. — A paraszt honbárjaitól a fogyasztóig a buza nagyon sok kézen megy át. A kinek kezébe jut, mind hasznot akar húzni belőle. Rendszerint a paraszt huz legkevesebbet, legtöbbet pedig a közvetítő. A földadat tehát az, hogy a buza ezeket lehetőleg kikerülve jusson a fogyasztóhoz. Elég példa van rá, hogy az egyesület útján milyen előnyöket lehet elérni. Parasztjaink gépeket, még gőzcséplőgépeket is vásárolnak ily módon és ha tudnak a dologhoz, a zsiros haszon nem marad el.

Eszak-Amerikának gabonakereskedésében a nagy közös raktárak, silók és elevátorok döntő szerepet játszanak. Ezek alapítják meg azokat a fajokat (tipus), amelyek szerint a gabonát a piacon veszik és adják. Ha azt mondják első fajú, mindenki tudja, mit kell alatta érteni, a mustrák fölősegekké válnak.

Oroszországban az állam számos gabonarakartárt állított fel és az ott felhalmozott készlettel igyekszik az árukra befolyást gyakorolni.

Németországban szövetkezetek útján kísérlik meg a gabna eladását és a magtárak felállítását. Ezek a raktárszövetkezetek, a már régebben fennálló fogyasztó és hitelszövetkezetekre támaszkodnak. A katonaság innen vásárol gabonát s az állam az egyes szövetkezeteket 3509—23009 márka erejéig támogatja. Ezen a nyomon indulnak az osztrákok is. Innsbruckban már ezelőtt 15 évvel állítottak igen tetemes költséggel egy országos gabonarakartárt, amely azonban egyéb hüvelyek és bor eladásával is foglalkozik. Ez a raktár nem áll szövetkezeti alapon. Ebben az irányban csak pár év előtt indult meg a komoly mozgalom. A szövetkezeteknek a tagjai kötelezve vannak az általuk birt területhez mért számú üzletrészt jegyezni és befizetni. Kötelezve vannak továbbá természetüknek azt a részét, melyet az elnökség kijelöl, csakis a szövetkezet útján értékesíteni. Kénytelenek beleegyezni abba, hogy a beszállított gabonát a többivel összekeverhessék. A gabonát az átadásnál azonnal

megméri s a bruttó súlyt feljegyzik. Azután megtisztítják, a hulladékot külön fölmérik. Ekor aztán természetesen tudják mennyi a beszállított gabona tiszta sulya. A beszállított gabonáról 1 százalékot beszáradásra leszámítanak. A fenmaradó súly után kiállítják a raktárjegyet. Erre a raktárjegyre, ha a tulajdonos kívánja, előleget adnak. Az ehhez szükséges pénzt a szövetkezet vagy a sajátjából adja, vagy pedig a bécsi központi szövetkezeti pénztártól nyeri. Kölcsönözheti egyébiránt valamely hitelszövetkezettől is. Az előleg az érték 60—70 százalékáig emelkedhetik. A szövetkezet tagja tehát pénzhez jut, anélkül, hogy a gabonát kénytelen lenne eladni.

Az eladás suly szerint történik. A befolyó pénzt a beszállítás sorrendjében osztják ki a parasztnak, természetesen figyelemmel vannak a minőségre is. Ha például egyik tag 100 Hl, 69 kg. sulyu gabonát szállított be, a másik ugyanennyi hektolitort, de 70—71—72 stb. kiló sulyt bocsátott a szövetkezet rendelkezésére, az összesen 400 hlt tevő gabona átlag sulya 70 és fél kr., azaz az egész 282 q-t nyom. Ha most a búzát 8 forintjával adják el, a pénzesztetésnél

A) 69 q. után á 8 frt kap	552 frtot
B) 70 » » » » » »	560 »
C) 71 » » » » » »	568 »
D) 72 » » » » » »	576 »

azaz hl.-ként

A) kap	552 krt
B) »	560 »
C) »	568 »
D) »	575 »

E mellett ha a gabona nagyon sulyos, külön pótléket engedélyeznek.

Van azonban számos termék, melyet külön kezelnek és adnak el. A kezelésért mérsékelt díjat számítanak. A raktárakat rendszerint a vasutnál állítják fel, hogy a búzát azonnal waggonokba rakhassák. *Szövetkezés.*

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1898. január hó 24-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 9.40—9.70. Kétszeres buza 7.70—8.10. Rozs 7.40—7.80. Arpa 5.40—5.90. Zab 5.30—5.50. Tengeri: 4.40—4.60. Borsó 17.—. Lenese 18.50. Bab 7.40. Köleskása 12.—. Burgonya 2.20. 100 kiló lángliszt 16.50, zsemlyeliszt 15.50, fehérkenyér liszt 14.50, barnakenyér liszt 13.—, széna fuvarral 2.10, szalma 0.70 Szalonna 64.—, 6 kiló zsup-szalma —06, 150 dkg alom-szalma —03. 1 köbm. bikkfa 3.25, tölgyfa 3.—, cserfa 3.45. 100 kiló marhahus 48.—, öntött gyertya 46.—. Lámpaolaj 46.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —32, Szilva pálinka —80. Szesz 95.—. 1 mm. kőso 10.70, nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 34.—, szappan 24.—, birka gyapju —, magyar gyapju —, Egy hektoliter ó-bor 33.—, uj bor 24.—, mész 1.—, kemény faszén 1.70. puha faszén 1.50, kendermag 9.70. köles —, repce —, dió 17.—, mogyoró 14.—, asztal szilva 18.—. Egy kilogramm savanyú káposzta 12, szalonna 64, sertéshus 52, juh-hus 32, veres hagyma 8, fog-hagyma 28, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 13. Egy liter kőolaj 20. 1 mm. bükköny —, 1 mm. luczernamag —, 1 mm. lóhere —, 1 mm. burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1898. évi január 24-ről Tiszta buza körülbelül 500 hltr, kétszeres buza 100 hltr, rozs 250 hltr, árpa 100 hlt, zab 170 hltr, tengeri 550 hltr, burgonya 600, hltr. Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 146 drb, félhizott 155, sovány 190, süldő 348, malac: 700, hizott marha 10, jármás ökör 450, fejős tehén 265, borju 210, bivaly 7, juh és kecske 65, ló 583.

Marha ártáblázat 1898. január 24-ről Egy pár első rendű jármás ökör 275—310, egy pár másodrendű jármás ökör 175—270, egy pár harmadrendű jármás ökör 110—170, 1 pár fejős tehén 82—184, 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 63—85. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 43—65, 1 drb. veres borju 11—18, 1 drb. fél éves borju 16—24, 1 drb egy éves borju 23—33, két éves borju 31—58. 1 pár hizott sertés 42—74, 1 pár fél éves 20—24 1 pár egy éves sertés 34—54, 1 pár két

éves setés 55—78, egy drb igás ló 45—80, 1 pár ökörbőr 16—21, 1 pár tehénbőr 12—16 1 pár borju bőr 5—8, 1 pár ló bőr 6—10.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

B u d a p e s t, január 26.

Az irányzat szilárd

Buza márcziusra	— — — — —	9.66
Uj tengeri	— — — — —	4.87
Rozs őszre	— — — — —	8.—
Zab őszre	— — — — —	5.88
Tengeri augusztusra	— — — — —	—
Buza októberre	— — — — —	—

Értéktőzsde.

Budapest, január 26.

Az irányzat gyenge

Osztrák hitel	— — — — —	359.50
Magyar hitel	— — — — —	393.80
Allamvasut	— — — — —	362.60
Rimamurányi	— — — — —	307.—
Magyar jelzálog	— — — — —	249.10
Salgótarjáni	— — — — —	646.—
Wagon-kölcsön	— — — — —	623.—
Villamos vasut	— — — — —	225.—
Magyar leszámítoló	— — — — —	353.25
Iparbank	— — — — —	104.25
Budapest közuti	— — — — —	366.50
kereskedelmi	— — — — —	1011.50
Déli vasut	— — — — —	78.—

B é c s, január 26.

Az irányzat nyugodt

Osztr. hitel	— — — — —	360.78
Magyar hitel	— — — — —	391.—
Allamvasut	— — — — —	362.1*
Birodalmi márka	— — — — —	58.97

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. január 26-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	119.50
Magyar koronajárdék	— — — — —	97.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,0%	— — — — —	120.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,0%	— — — — —	100.40
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	120.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	96.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	100.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — — — —	96.75
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	161.—
Tiszabábalyói és szegedi sorsjegyek kölcsön	— — — — —	138.75
Osztrák járdék papírban	— — — — —	101.25
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	101.25
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	120.—
Osztrák korona járdék	— — — — —	101.75
Osztrák magyar bankrészevény	— — — — —	935.—
Magyar hitelbankrészevény	— — — — —	394.—
Osztrák hitelintézeti részvény	— — — — —	358.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — — — —	359.70
20 frankos arany (Napoleond'or)	— — — — —	363.20
Németbirodalmi márka	— — — — —	58.90
London vista	— — — — —	120.45
Párisi vista	— — — — —	47.82
20 márkás arany	— — — — —	11.79

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Meghívó!

A »Pecze-Szöllőss vidéki takarékos és segélyegyleti szövetkezet«

első rendes közgyűlését

folyó év február hó 2 napján délután 3 órakor

tartja, Pecze-Szöllőssön, az *intézet helyiségében*, mely közgyűlésre az érdekelt részvényesek tisztelettel meghívotnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése, a mérleg és számadások bemutatása.
2. Az alapszabályok VI. §-ának megváltoztatása.
3. A tisztviselők tisztelet díjának megállapítása.
4. A lemondott igazgatósági tagok helyébe újak választása.
5. A felügyelő bizottság megválasztása.
6. Esetleges indítványok.

Pecze-Szöllőssön, 1899. január hó 20-án.

Az igazgatóság.